

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

دوری از دروغ

حکایت‌های کهن ایرانی ۵

(حکایت‌هایی از جهان‌های حکایات و لوازم الروایات)

گزینش و شرح: دوچهره علی‌پور



انتشارات پرنو

سرشناسه: عوفی، محمدبن محمد، قرن ۷ ق.
عنوان و نام پدیدآور: دوری از دروغ: حکایت‌هایی از جوامع‌الحکایات و لوامع‌الروایات / گزینش و
شرح منوچهر علی‌پور
مشخصات نشر: تهران: پرنو، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری: ۱۶۰ ص.
فروست: حکایت‌های کهن ایرانی؛ ۵.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۸۵-۳۶-۹
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
رده بندی کنگره: PIR ۵۲۶۲
رده بندی دیودی: ۸/۸۳۱ ف ۸
شماره کتابشناسی ملی: ۲۳۵۶۱۱۸



انتشارات پرنو

تهران؛ میدان انقلاب-خیابان کار - پوی- کوچه شهید لبافی‌نژاد-پلاک ۲۶۶
تماس: ۰۹۱۲۰۱۲۱۹۹۹ و ۰۵۵-۶۶۹۶۹۰۲۱

دوری از دروغ

حکایت‌های کهن ایرانی

(حکایت‌هایی از جوامع‌الحکایات و لوامع‌الروایات)

منوچهر علی‌پور

لیتوگرافی: صدف • چاپ‌خانه: گلرنگ • صحافی: مهرگان

نوبت چاپ: نخست ۱۳۹۹ • شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۳۲۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۸۵-۳۶-۹

© حق چاپ: انتشارات پرنو؛ ۱۳۹۹

فهرست

۱۰	سرسخن
۱۲	دو اسکندر
۱۲	راه مبارزه با گران فروشی
۱۳	دعوی خدایی
۱۴	انسان توان
۱۴	جبرانی ریاد رفته
۱۶	شرط دینی
۱۷	تبسم پیامبر
۱۹	آواره در بیابان
۲۰	دوستی نیکان
۲۰	اعتبار فضل و دانش
۲۱	غلام فرمان بر
۲۲	رعایت ادب
۲۳	شکیبایی در برابر نیش کژدم
۲۴	ثمره‌ی علم
۲۸	تدبیر شاهانه
۳۰	کرامت عارفان
۳۱	دزد شناخته شده
۳۳	پاداش کار نیک
۳۴	ردّ اول و قبول آخر

۳۵	زنبور حریص
۳۶	علت گریستن امام علی (ع)
۳۶	در خانه‌ی خدا
۳۷	دست در نمک
۳۸	بخشنده‌ی دو برادر
۳۹	یروزی یا شکست
۴۱	همان ناخوانده
۴۱	عفت یوسف
۴۴	خسین تار هم
۴۶	شش راه رهایی
۴۷	گریه در مر پسر
۴۹	سرمایه‌ی وجود آدمی
۴۹	بردباری
۵۲	عفو گناه کار
۵۳	بخشش در خاندان نبوت
۵۴	کار بی مزد
۵۶	مهمان خانه‌ی خدا
۵۷	راضی به رضای خداوند
۵۸	میراث پدر
۵۹	دزدان دربار شاهی
۶۱	تعجب عزرائیل
۶۱	یتیم‌نوازی پیامبر

۶۲	مؤذن خوش آواز
۶۲	خدمت به پیامبر
۶۳	شب روزه‌داری
۶۳	آرزوی دختر
۶۴	فراموشی در هنگام نماز
۶۴	پندار باطل
۶۵	بر سر راهی
۶۶	بر سر عهد و پیمان
۶۶	بخیلی
۶۷	زنگ یاسی بر آینه
۶۸	سفارش حلوا
۶۹	پاداش ستایش
۷۰	دوری از دروغ
۷۱	عاقبت خساست
۷۴	سرآمد همه‌ی بخیلان
۷۶	مزد مهمان‌داری
۷۸	پذیرایی از دوستان
۷۹	سزای بخشندگی
۸۱	مکافات نیکی
۸۴	دل‌بری‌دگی و سبکباری
۸۵	پایداری در برابر آفتاب
۸۷	دزد پنهان

- ۸۸ خاموشی و تندرستی
- ۹۱ در آرزوی فرزند
- ۹۲ گفت و گوی پیامبر با عزرائیل
- ۹۴ تسخیر قلعه
- ۹۵ موش زیرک
- ۹۷ شمال نیاست
- ۹۹ اسیر امان داده شده
- ۱۰۰ رای زن با بزرگان
- ۱۰۲ به ظاهر بزرگ
- ۱۰۳ پیرزن مهمان دوست
- ۱۰۵ راه بازگشت
- ۱۰۶ شکار بچه آهو
- ۱۰۷ دزد ناکام
- ۱۰۹ راه پول گرفتن
- ۱۱۲ دزدان بی انصاف
- ۱۱۴ پیشه‌ی روز مبادا
- ۱۱۵ حق نان و نمک
- ۱۱۷ نهایت توکل
- ۱۱۹ ارزش سلام
- ۱۲۰ کرم خداوندی
- ۱۲۲ امتحان دو فرزند
- ۱۲۳ پیوستگی در علم

۱۲۶		جوان امانت دار
۱۲۹		دزد پیرجرات
۱۳۰		نسیم رحمت
۱۳۱		راستی اعتقاد
۱۳۵		درفش کاویانی
۱۳۷		سیرانجام ضحاک
۱۴۱		اندیش من ظلم
۱۴۳		عدیت اری
۱۴۶		آرش کمانگیر
۱۴۹		گواهی مرغان
۱۵۱		دامن عدل
۱۵۳		نگرانی پادشاه
۱۵۴		سه روز مهلت
۱۵۵		مأموریت کزدم
۱۵۷		راه خداشناسی
۱۵۸		اجابت دعا
۱۶۰		کتاب نما

سرسخن

یکی از کتاب‌های ماندگار و تأثیرگذار ادب پارسی در قرن هفتم جوامع الحکایات و لوامع الروایات است. کتابی است سرشار از حکایت‌ها و روایت‌های پرنغز و پرمغز و پر است از داستان‌های جامع و روایت‌های درخشان که مؤلف آن با بهره‌گیری از دانش و تجربه‌های خود، این اثر را با بانی سیوا و رسا نوشته است.

جوامع الحکایات اثر محمد بن عوفی است. نورالدین یا سدیدالدین محمد بن محمد عوفی بخاری از نویسندگان برجسته‌ی ایران در اواخر قرن ششم و اوایل قرن هفتم هجری است. تولدش در شهر بخارا در اواسط نیمه‌ی دوم قرن ششم اتفاق افتاد و بعد از کسب دانش و معلومات مقدماتی در زادگاه خود، برای کسب دانش بیش‌تر به سرزمین‌های دیگر نیز سفر کرد. مدت زمانی در سرزمین مرو، آمله و خراسان بود و در آن‌جا به وعظ می‌پرداخت و در زمانی که مغول‌ها به اوج رسید از آن دیار به سند رفت.

در شهر سند در خدمت ناصرالدین تاجیک (متوفی ۶۲۵) بود و در همین روزگار کتاب مشهور لباب الالباب را به نام رزب ایشان، عین الملک فخرالدین حسین بن شرف الملک، نوشت که کتابی است در دو جلد در شرح حال شاعران نام‌آور ایران تا زمان حیات مؤلف یعنی اوایل قرن هفتم هجری^(۱).

اما کتاب جوامع الحکایات که محمد عوفی آن را به فرمان ناصرالدین

قباجه تألیف کرده، مشمول است از حکایت‌هایی که آن حکایت‌ها از نظر ادبی - تاریخی و دینی قابل ژرف‌نگری است.

مؤلف کتاب جوامع‌الحکایات بسیاری از مشکلات جامعه را و همین‌طور مصایبی که در روزگار خودش بوده، با زبان حکایت بیان کرده که بی‌گمان با زبان غیرداستان، ذکر آن‌ها دشوار می‌نموده است و از جمله مواردی که در نوشتن این کتاب داستانی مورد نظر بوده این است که محمد عوفی در پایان بسیاری از حکایت‌ها دنبال یک نتیجه‌ی اخلاقی بوده است و تمامی حکایت‌ها را برای آگاهی دادن مخاطب و خواننده بیان می‌کرده است که این مسأله از نکات بسیار مثبت و تأثیرگذار این کتاب در ادب پارسی می‌باشد.

در این گردید حکایت هدف بر آن بوده که نسل امروز و جوانان پرشور این روزگاران با برخی از حکایت‌های زیبا و به یادماندنی این اثر گرانسنگ محمد عوفی آشنا شوند. لذا تلاش کردیم زیباترین و خواندنی‌ترین حکایت‌ها را گزینش نماییم. در کتاب توان، دشواری‌های آن را شرح نماییم بی‌آن‌که به متن اصلی لطمه‌ای بزنیم. البته استادان با متن اصلی هم آشنا شوند و دریابند متن بدون بازنویسی شده‌ی محمد عوفی خود به خود چه قدر ساده و بی‌پیرایه است و تا چه اندازه می‌توان از این کتاب بهره برد.

امید است این گزیده حکایت‌ها مورد پسند جوانان اهل دانش و فرزانه‌ی ادب دوست ایران زمین قرار گیرد و مطالعه‌ی این گونه‌ی کتاب، انگیزه‌ای شود برای آنان تا در آینده به اصل کتاب‌ها رجوع نمایند و مطالب ارزشمند ادب کهن پارسی را بیش‌تر از پیش مطالعه کنند و در زندگی امروزشان، از پندها و تجربه‌های ادیبانه‌ی گذشتگان بهره‌های کافی برند.